

Programmabegroting 2024

Versie: Vastgesteld door Raad

9 november 2023

Financiën

Portefeuillehouder: J. Klaasse

Voorschriften BBV

Conform het BBV moet de begroting ook een overzicht geven van alle algemene dekkingsmiddelen. Dit is binnen onze begroting ondergebracht in dit programma. Het betreft alle ongemerkte financiële middelen. Oftewel deze middelen worden ingezet ter dekking van alle programma's.

Het betreft de volgende algemene dekkingsmiddelen.

Financiën	2024	2025	2026	2027
Algemene uitkering	58.880	59.340	55.360	54.880
Ongebonden belastingen	9.217	9.367	9.517	9.667
Dividend	104	104	104	104
Saldo financieringsfunctie	-805	-1.105	-1.405	-1.705
Onvoorzien	-60	-60	-60	-60
Overige algemene baten en lasten	5.204	5.148	5.689	5.481
Totaal	72.540	72.793	69.205	68.367

Per algemeen dekkingsmiddel worden de ontwikkelingen weergegeven.

Kaderstellende beleidsnota's

Kaderstellende beleidsnota's

- Controleverordening 2017 gemeente Diemen;
- Financiële verordening 212 gemeente Diemen 2023
- Nota Activa- en rentebeleid 2016 gemeente Diemen;
- Nota Lokale heffingen 2016 gemeente Diemen;
- Nota Sturing op verbonden partijen 2016 gemeente Diemen;
- Treasurystatuut 2016 gemeente Diemen;
- Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid 2012 gemeente Diemen;
- Verordening Startersleningen 2017 gemeente Diemen.

Algemene uitkering

Als uitgangspunt voor de Programmabegroting 2024 is de Meicirculaire 2023 gebruikt en de woningen en inwoners zoals benoemd in de uitgangspunten van de Kadernota 2024. Tevens is het jaar 2024 niet langer op constante prijzen berekend maar op basis van de indexering die het Rijk heeft gebruikt. De jaren 2025 tot en met 2027, zijn net zoals de uitgaven in de begroting wel weer op basis van constante prijzen berekend.

Ontwikkeling Algemene uitkering (AU)	2024	2025	2026	2027
Berekening Algemene Uitkering Begroting 2023 (meicirculaire '22)	57.595	59.555	55.485	55.385
Totaal effect Septembercirculaire 2022	845	265	1.535	-655
Totaal effect Decembercirculaire 2022	-335	-340	-345	-350
Totaal effect Meicirculaire 2023 + nieuwe uitgangspunten Kadernota 2024	775	-140	-1.315	500
Totaal wijzigingen	1.285	-215	-125	-505
Stand Programmabegroting 2024	58.880	59.340	55.360	54.880

In bovenstaande berekening hebben we nog geen rekening gehouden met de effecten van de herverdeling van het Gemeentefonds. Het nu meegenomen effect is gebaseerd op de stand van zaken zoals nu bekend. Dit houdt in dat we voor een groot deel van het negatieve effect nog gecompenseerd worden (€ 2,9 miljoen). Er is nog discussie tussen het Rijk en de VNG hoe de herverdeling in te passen. De resultaten van dit onderzoek worden in de loop van 2024 verwacht.

Over de wijzigingen als gevolg van de Septembercirculaire 2022 en de Decembercirculaire 2022 bent u middels aparte informatieve memo's geïnformeerd. Tegelijkertijd met de Kadernota 2024 ontving u de memo over de Meicirculaire 2023. Alle effecten van de circulaire en de aangepaste maatstaven zijn in de cijfers van de begroting verwerkt. In onderstaande tabel een overzicht van de effecten.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Effecten Septembercirculaire 2022				
Accresontwikkeling	840	265	1.470	-715
Afrondingsverschillen	5	-	65	60
Totaal effect Septembercirculaire 2022	845	265	1.535	-655
Effecten Decembercirculaire 2022				
Accresontwikkeling	-335	-340	-345	-350
Totaal effect Decembercirculaire 2022	-335	-340	-345	-350
Effecten Meicirculaire 2023 + nieuwe uitgangspunten Kadernota 2024				
Accresontwikkeling	2.930	2.975	2.640	4.120
Doorberekening aanpassing maatstaven woningen en inwoners	-1.665	-2.265	-2.675	-2.010
Taakmutaties	1.535	1.085	5	5
Incidentele, decentralisatie- en specifieke uitkeringen	-130	-130	-130	-130
WOZ (waardemutatie en aanpassing rekentarief)	-1.020	-1.005	-995	-1.105
Participatie	170	165	155	145
Mutaties stelposten	-1.045	-965	-315	-525
Totaal effect Meicirculaire 2023 + nieuwe uitgangspunten Kadernota 2024	775	-140	-1.315	500
-	1.285	-215	-125	-505

Wat opvalt is dat door de stagnatie van de woningbouw de algemene uitkering zoveel lager is dat de indexering als gevolg van loon- en prijsstijging zo goed als teniet wordt gedaan. Dit komt deels door het lagere aantal woningen en inwoners dan voorzien in de Programmabegroting 2023. Het negatieve effect dat zich voordoet in 2024 loopt steeds verder op richting 2027.

Een ander groot nadelig effect is de correctie als gevolg van de WOZ-waarden. In Diemen (en omgeving) zijn vorig jaar in verhouding met andere gemeenten de WOZ-waarden harder gestegen. Dit heeft een negatief effect bij de verrekening in de algemene uitkering.

Ongebonden belastingen

In Diemen worden de volgende ongebonden belastingen als algemeen dekkingsmiddel gezien:

Ongebonden belastingen	2024	2025	2026	2027
Onroerende-zaakbelastingen (OZB)				
- woningen (eigenaren)	4.810	4.960	5.110	5.260
- niet-woningen (eigenaren)	2.210	2.210	2.210	2.210
- niet-woningen (gebruikers)	1.875	1.875	1.875	1.875
Precariobelasting	25	25	25	25
Toeristenbelasting	805	805	805	805
Uitvoeringskosten	-509	-509	-509	-509
Totaal	9.217	9.367	9.517	9.667

Opbrengst OZB niet-woningen

Uit de jaarrekening 2022 is gebleken dat de OZB-opbrengsten van niet-woningen hoger is dan waar we rekening mee hielden. Het eigenarendeel als het gebruikersdeel hebben we respectievelijk met € 175.000 en € 170.000 verhoogd. Oorzaak hiervan is dat de er minder bedrijfspanden leeg staan, en dat de WOZ-waarden meer zijn gestegen dan verwacht.

Toeristenbelasting

Zoals aangegeven in de Kadernota 2024 stellen we voor het tarief toeristenbelasting te verhogen van € 2,17 naar € 3,25 per persoon per overnachting. Dit is nog steeds lager dan het niveau van enkele omliggende gemeenten zoals Amsterdam, Ouder Amstel en Uithoorn. Per saldo levert dit een positief effect op van € 0,25 miljoen.

Leges omgevingsvergunningen

Voorstel is om vooruitlopend op een onderzoek naar de kostendekkendheid de tarieven voor omgevingsvergunningen (titel 2 van de Legesverordening) met 10% te verhogen. Dit genereert meer opbrengsten voor aanvragen van grote bouwprojecten. Trend is dat de kosten voor het verstrekken van omgevingsvergunningen behoorlijk oplopen en dat op termijn de 'Egalisatiereserve omgevingsvergunningen' niet meer toereikend is. Vooruitlopend op het onderzoek stelt het college voor de tarieven voor omgevingsvergunningen met 10% te verhogen. In 2024 zullen we op basis van de resultaten van het kostendekkendheidsonderzoek met nieuwe scenario's komen.

Dividend

De gemeente Diemen heeft bij twee bedrijven aandelen in bezit waar dividend over ontvangen wordt. Dit betreft de Bank Nederlandse Gemeenten en N.V. De Meerlanden. De ontvangsten (maar ook eventuele risico's) worden gezien als algemene middelen.

Dividend	2024	2025	2026	2027
Lasten	-	-	-	-
Baten				
- Bank Nederlandse Gemeenten	20	20	20	20
- N.V. De Meerlanden	84	84	84	84
Totaal	104	104	104	104

Saldo financieringsfunctie

Voor een gedetailleerde toelichting over de financiering wordt verwezen naar de 'Paragraaf Financiering'. Op dit programma komen de belangrijkste ontwikkelingen terug.

Saldo financieringsfunctie	2024	2025	2026	2027
Lasten	-905	-1.205	-1.505	-1.805
Baten	100	100	100	100
Totaal	-805	-1.105	-1.405	-1.705

Langlopende geldleningen

Voor de financiering van investeringen trekt de gemeente langlopende leningen aan. De laatste jaren konden we deze betalen uit de ontvangsten van grondverkoop. Daarnaast konden we door het negatieve rentepercentage op kortlopende (kasgeld)leningen voordelig kortlopend geld lenen. Inmiddels hebben we de ontvangen gelden voor grondverkoop ingezet voor investeringen en het aflossen van eerder aangegane langlopende leningen. Omdat de rente is gestegen, is kortlopend geld lenen niet meer aantrekkelijk en moeten we langlopende geldleningen aantrekken.

In Diemen zijn we fors aan het investeren. Het banksaldo is niet meer toereikend om deze kosten te financieren en we verwachten geen grote opbrengsten uit grondverkoop. Ondertussen investeren we nog volop (bijvoorbeeld de ondertunneling van het spoor en de verbouwing van De Omval). Om dit te kunnen betalen, hebben we in februari 2023 een nieuwe langlopende leningen aangetrokken. Dit doen we conform de afspraken in het Treasurystatuut.

Risico rentestijging

Het afgelopen jaar is de rente gestaag aan het stijgen en de voorspelling is dat de rente nog verder zal oplopen. Dit heeft gevolgen voor onze financieringspositie. Zowel de rente van kort- als langlopende leningen loopt op. Zo zien we dat de rente van een langlopende lening in juni 2022 nog met een rentepercentage van 2,08% werd verstrekt. De onlangs aangetrokken lening uit februari 2023 kent al een rentepercentage van 3,11%. Dit houdt in dat we onze behoorlijk rentepercentage ingrijpend moeten aanpassen.

Jaar	Rentepercentage	
	Begroting 2023	Begroting 2024
2024	1,50 %	3,50 %
2025	1,75 %	4,00 %
2026	2,00 %	4,50 %
2027	2,25 %	4,50 %

De rente-aanpassing heeft gevolgen voor de begrote rentekosten van leningen die we moeten herfinancieren en voor nieuwe leningen.

Op basis van onze huidige leningenportefeuille en onze financieringsbehoefte (afgeleid van het investeringsplan uit de programmabegroting 2024) lopen de rentekosten de komende jaren aanzienlijk op. Hieronder de verhoging van de rentebudgetten van de langlopende leningen de komende vier jaar.

2024	2025	2026	2027
€ 100.000	€ 300.000	€ 500.000	€ 700.000

Om de risico's te beperken trekken we financieringen met verschillende looptijd aan en zorgen we voor spreiding van het risico zodat herfinanciering van langlopende leningen niet in één jaar vallen, maar zoveel mogelijk verspreid zijn over verschillende jaren.

Onvoorzien

Het budget voor onvoorzien is gebaseerd op het aantal inwoners. Per saldo houden we in de begroting rekening met € 60.000. Deze stelpost is structureel in de begroting opgenomen en dient ter dekking van onvoorziene uitgaven

Onvoorzien	2024	2025	2026	2027
Lasten	-60	-60	-60	-60
Baten	-	-	-	-
Totaal	-60	-60	-60	-60

Overige algemene baten en lasten

De overige algemene baten en lasten kenmerken zich door kosten en opbrengsten als gevolg van toerekening van kosten naar programma's zoals de toegerekende BTW naar afval en riolering en het rentedeel van de kapitaallasten van investeringen.

Stelpost energiekosten

In 2022 zijn de energietarieven van gas en elektriciteit explosief gestegen. Met name in het derde en vierde kwartaal van 2022 waren de prijzen enorm hoog. Hier hebben we in de begroting 2023 rekening meegehouden door een stelpost van € 150.000 op te nemen.

De laatste maanden dalen de gasprijzen. De markt is onstabiel. Desondanks verwachten we niet dat de gasprijzen zo extreem gaan stijgen als afgelopen jaar. Dit komt mede door de Rijksmaatregelen. De vraag is op welk niveau de prijzen gaan stabiliseren.

Onze gemeentelijke energie nemen we af bij één leverancier 'De Vrije Energie Producent B.V.'. Deze leverancier is destijds naar voren gekomen uit een Europese aanbesteding met

meerdere gemeenten. Het contract met deze leverancier loopt nog tot 1 januari 2024. Het contract kent geen vaste energieprijzen maar zogenoemde 'klikmomenten'. Vier keer per jaar worden de prijzen voor gas en elektra aangepast aan de op dat moment geldende prijs.

Met meerdere gemeenten hebben we een nieuwe Europese aanbestedingsprocedure gevolgd. Per 1 januari 2024 stappen we over naar de nieuwe leverancier.

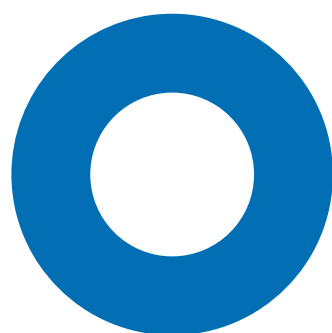
In de 2e kwartaalbrief 2023 hebben we een poging gedaan te berekenen wat de gevolgen van de energiecrisis zijn voor ons gemeentelijke energiekosten. Grootste onzekere factor hierin is de prijs, maar ook het verbruik is lastig te bepalen. Vandaar dat we in deze begroting een stelpost voor eventuele meerkosten van energie aanhouden. Voorstel is de stelpost met € 250.000 te verhogen tot € 400.000.

Indicatoren

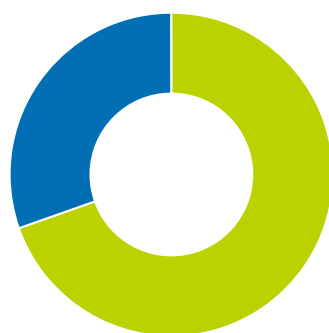
Prestatie-indicatoren	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Algemeen - Gemiddelde WOZ waarde afgerond in € 1.000 (verplicht)	300	331	410	420
Algemeen - Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (verplicht)	741	756	799	889
Algemeen - Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (verplicht)	812	834	879	987
Algemeen - % functiemenging	58	57	60	60

Wat mag het kosten?

Financiën	2024	2025	2026	2027
Structurele lasten	-2.184	-2.482	-2.715	-3.023
Structurele baten	74.598	75.216	71.929	71.344
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Saldo structureel	72.414	72.734	69.215	68.322
Incidentele lasten	1	-1	-70	-15
Incidentele baten	125	60	60	60
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Saldo incidenteel	126	59	-10	45
Saldo van baten en lasten	72.540	72.793	69.205	68.367

Lasten

Baten

● Financiën
● Overige

Toelichting wat mag het kosten

Fluctuaties meerjarenperspectief

De afname van de baten is het gevolg van de aflopende inkomsten van het Rijk (algemene uitkering). Ondanks onze groei zien we vanaf 2026 toch een flinke terugval in de inkomsten.

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Energiekosten	-250	-250	-250	-250
@ Toeristenbelasting	250	250	250	250
Totaal nieuw beleid	-	-	-	-

Duurzaamheid	123
Risico's en weerstandsvermogen	135
Bedrijfsvoering	149
Lokale heffingen	157
Onderhoud kapitaalgoederen	175
Verbonden partijen	189
Financiering	209
Grondbeleid	215
Grootschalige projecten	217